

Zemřela Jarmila Jelínková – bakterioložka, pedagožka a statečná osobnost

Ve věku 90 let v pondělí 3. června 2019 nás navždy opustila doc. RNDr. Jarmila Jelínková, CSc.

Paní docentka se narodila 13. prosince 1928 v Praze, v rodině úředníka. Po maturitě jí nebylo umožněno jít studovat na vysokou školu, tak začala pracovat jako laborantka v tehdejší Ústavu epidemiologie a mikrobiologie v laboratoři pro streptokoky. Po několikaletém tamějším působení mohla jít v r. 1954 konečně studovat při zaměstnání mikrobiologii na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. V lednu 1959 se jí narodila dcera Martina a v téměř roce Jarmila studium dokončila. Po promoci pracovala dále v laboratoři pro streptokoky, která byla později přejmenována na Národní referenční laboratoř a centrum pro streptokoky Státního zdravotního ústavu, spolupracující se Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Věnovala se laboratorní diagnostice streptokokových nákaz a taxonomii streptokoků a enterokoků. Kandidátskou práci obhájila na Československé akademii věd v r. 1966. Publikovala více než 150 odborných článků. Byla členem redakčních rad odborných periodik v naší republice i v zahraničí.

Velice významná byla její pedagogická činnost. V r. 1961 začala působit na katedře lékařské mikrobiologie Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ), nejdříve jako tajemník pod vedením prof. Karla Rašky, později doc. Lubomíra Syručka. Od r. 1987 byla vedoucí této katedry a funkci zastávala s krátkým přerušením až do r. 2005. Habilitovala se na 2. lékařské fakultě UK v r. 1990. Za dlouhá léta postgraduálního vzdělávání vychovala několik generací mikrobiologů.

1 Jarmila Jelínková (1928–2019)
2 Streptogirls. Neoficiální skupina, jejíž zakladatelkou byla i J. Jelínková, vznikla na mezinárodním setkání XIX. Lancefield International Symposium on Streptococci and Streptococcal Diseases v Buenos Aires v r. 2014. Na fotografii spolu s argentinskými bakterioložkami. Snímky z rodinného archivu J. Jelínkové

Ocenění zaslouží její práce v odborných společnostech. Intenzivně se angažovala především ve Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii (SEM) České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). V letech 1998–2007 zastávala funkci předsedkyně výboru a poté byla čestným členem výboru. Přes problémy s chůzí se

pravidelně zúčastňovala setkání výboru. V 90. letech působila i v předsednictvu Československé společnosti mikrobiologické (ČSSM) při Akademii věd a zastávala funkci vědecké tajemnice i šéfredaktorky Bulletinu ČSSM.

Za zásluhy v odborných, pedagogických i reprezentačních aktivitách obdržela řadu ocenění – mimo jiné zlatou pamětní medaili ČLS JEP (2013), čestnou medaili J. E. Purkyně (2005) navrženou výborem SEM, medaili Františka Patočky od ČSSM (2004), medaili Stanislava Prowázka od Slovenské společnosti klinické mikrobiologie (2006) a diplom čestného členství Společnosti mikrobiologických laborantů (2017).

Aktivně působila i v mezinárodních odborných společnostech a organizacích. V letech 2000–04 byla členkou Executive Committee of European Society for Clinical Microbiology and Infectious Diseases. V té době se velice úspěšně zhostila role prezidentky 14. evropského kongresu klinické mikrobiologie a infekčního lékařství (ECCMID), který se konal v r. 2004 poprvé v Praze (central east Europe, jak bylo napsáno v materiálech, poprvé byla prezidentkou kongresu žena!, s rekordně vysokým počtem účastníků z 92 zemí, a v den zahájení kongresu se čtyři státy bývalé východní Evropy staly členy Evropské unie).

Za dobu svého působení v bakteriologii získala celosvětově uznávanou pozici odborníka v problematice streptokoků a zasloužila se o rozvoj oboru mikrobiologie a jeho reprezentaci. Na mezinárodním sympoziu XIX. Lancefield International Symposium on Streptococci and Streptococcal Diseases (LISSSD) 2014 v Buenos Aires byla odměněna cenou Appreciation Award.

Jarmila Jelínková byla vzácnou ženou s neuvěřitelnou vnitřní silou. Přes opravdu těžký život neztrácela pozitivní energii. V r. 2005 se několik měsíců dennodenně starala o svou těžce nemocnou hospitalizovanou dceru. Když Martina zemřela, převzala výchovu jejích tří dětí – svých dospívajících vnoučat. Při posledním rozloučení s Jarmilou jedna z vnuček řekla, že je všechny zachránila. Do posledních dnů života, přes velké zdravotní obtíže, se pravidelně zúčastňovala různých odborných akcí, včetně mimopražských. Obvykle se smysluplně zapojovala do diskuzí a zajímala se o novinky v jejích oblíbených oborech – mikrobiologii a epidemiologii. Měla ráda přírodu, kulturu a společenský život. Ráda se přátelila s mladými lidmi. Na zmíněném sympoziu v Buenos Aires se spolu s bakterioložkami z Argentiny stala zakladatelkou skupiny Streptogirls (obr. 2).

My, kteří jsme měli to štěstí se s ní stýkat a spolupracovat, na Jarmilu budeme s láskou a úctou vzpomínat.

Děkujeme jejím vnoučatům Jitce, Heleně a Pavlovi za poskytnutí podkladů k sepsání této vzpomínky na úžasnou osobnost, která ovlivnila mnoho odborných i osobních životů.

Za všechny spolupracovníky, kolegy a přátele, i v redakci Živy

